

Souhrnná teritoriální informace Středoafriická republika

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Abuji (Nigérie) ke dni 16.11.2012

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Název země: Středoafriická republika
- francouzsky: République Centrafricaine (RCA)
- anglicky: Central African Republic (CAR)

1.2. Rozloha

Rozloha: 622 984 km²

Celková hranice měří 5 203 km, z toho s Kamerunem 797 km, Čadem 1 197 km, KDR 1 577 km, KR 467 km a Súdánem 175 km a Jižním Súdánem 990 km.

Klima je tropické. Horká období sucha, vlhká teplá období dešťů

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

- Počet obyvatel: 5 057 000 (odhad 2012)
- Podíl ekonomicky činného obyvatelstva: cca 2 mil.

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Roční přírůstek obyvatel činí 2,14 % (údaj z roku 2012)

Věková struktura:

- 0–14 let: 41,0 %
- 15–64 let: 55,3 %
- 65 let a více: 3,7 %

1.5. Národnostní složení

Nejsilněji zastoupeným etnikem jsou příslušníci národa Baya (33 %), Banda (27 %), Mandija (13 %), Sara (10 %), Mboum (7 %), M´Baka (4 %), Yakoma (4 %) a další.

1.6. Náboženské složení

V náboženství převládá lokální přírodní náboženství (35 %), k protestantům se hlásí 25 % obyvatelstva, k římskokatolickému vyznání 25 % a k islámu 15 % obyvatelstva.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

- Úředním jazykem je **francouzština**, společným jazykem je i jazyk **Sangho**. Lokálně se používají další domorodé jazyky.
- Negramotnost činí cca 50 %, především u starší generace.

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

Dělení země:

Administrativně je SAR rozdělena na 14 prefektur, 2 ekonomické prefektury a jednu oblast (commune):

- Bamingui-Bangoran
- Bantuj (hlavní město)
- Basse-Kotto
- Haute-Kotto
- Haut-Mbomou
- Kemo
- Lobaye
- Mambere-Kadei
- Mbomou
- Nana-Grebizi
- Nana-Mambere
- Ombella-Mpoko
- Ouaka, Ouham
- Ouham-Pende
- Sangha-Mbaere
- Vakaga

Hlavní město:

- Politickým i ekonomickým centrem je hlavní město **Bangui** (cca 750 000 obyv.)

Další větší města:

- Bimbo 250 000 obyv.
- Berbérati 105 000 obyv.

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Středoafriický frank, tzv. CFA-frank („Cooperation Financiere en Afrique Centrale francs“; emitovaný Centrální bankou středoafriických států, sdružených do tzv. CEMAC – „Union économique et monétaire de l’Afrique centrale“). Středoafriický frank se dále dělí na 100 centimů. Mezinárodní označení XAF. Průměrný kurz 2011: 1 USD = 471,9 XAF (FCFA). Frank je pevně ukotven na Euro 1 Euro = 655,96 XAF. V zahraničním obchodě jsou nejčastěji používanými měnami EUR a USD. Na vnitřním trhu SAR se cizí měny nepoužívají.

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Státní svátky:

- 1. leden – Nový rok
- Velikonoční pondělí
- 29. 3. (den Bogandy)
- 1. květen – Svátek práce

- květen – Nanebevstoupení Páně (l'Ascencion)
- 13. srpen – Den nezávislosti (Indépendence)
- 15. srpen – Nanebevzetí Panny Marie (l'Assomption)
- 1. listopad – Svátek všech svatých (la Toussaint)
- 1. prosinec (vyhlášení republiky)
- 25. prosinec – Vánoce

Obvyklá pracovní doba úřadů:

- pondělí – pátek 7:30–15:30

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

Velmi obvyklým a častým jevem je všeobecná nedochvilnost. Při jednáních na centrálních úřadech se vyžaduje oblek s kravatou, při obchodních jednáních se toleruje košile s kravatou.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Lékařská péče je velmi limitovaná a placená. Doporučuje se kvalitní cestovní pojištění s možností repatriace do Evropy ze zdravotních důvodů. Na celém území se vyskytuje malárie. Jako povinné je vyžadováno očkování proti žluté zimnici, mezinárodní očkovací průkaz je kontrolován při příletu do země. Důrazně se doporučuje očkování proti tyfu, žloutence A+B, meningitidě, choleře a tetanu. Virem HIV je nakaženo cca 20 % obyvatelstva, z toho je 40 % mladých žen. V jižní části země, porostlé deštým pralesem, se může vyskytnout ebola. Problémem je tuberkulóza. Aktuální informace o zdravotní situaci a povinných a doporučených očkováních poskytne Centrum cestovní medicíny, Havelská 14, Praha 1 a Vinohradská nemocnice, Centrum geografické medicíny a každá hygienická stanice. Vyšetření na malárii a další nemoci provádí přímo v SAR Institut Pasteur Bangui, tel. 618996.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Do SAR se nedoporučuje cestovat, aniž by měl cestovatel předem zajištěný doprovod místním seriózním partnerem, nebo známým. V každém případě doporučujeme registrovat se v databázi dobrovolné registrace cestovatelů DROZD.

Před cestou do zemí subsaharské Afriky regionu by měl každý cestovatel navštívit odborného lékaře – specialistu na tropické choroby, kde lze absolvovat všechna doporučená očkování. Doporučuje se nechat si před cestou zkontrolovat také protilátky na TBC a dětskou obrnu a případně doplnit i tato očkování.

Proti velmi vážné tropické nemoci přenášené komáry – malárii – očkování neexistuje. Pro krátkodobý pobyt je doporučována předběžná profylaxe antimalariky, přičemž na jednotlivé deriváty se po čase v teritoriu vytváří resistance. Proto je nutno typ použitého antimalarika konzultovat před odjezdem se specialistou na tropické nemoci. Mezi běžná antimalarika Flansidar, Coartem a Artesum.

Při výskytu sebemenších příznaků jakékoliv nemoci (chřipky, angíny, bolesti hlavy, pocity únavy) je nutno navštívit nejbližší nemocnici a nechat si udělat malarický test. Ten je velmi jednoduchý (odběr vzorku krve z polštářku prstu na ruce) a rychlý – trvá cca 15 minut i s rozbořením krve. Léky proti již probíhající malárii jsou volně v prodeji a jsou účinné – nemoc ustoupí během dvou až tří dnů. Zásadní je nenechat nemoc rozvinout (inkubační doba malárie je cca týden) – pak může mít fatální následky. Rovněž lze doporučit, aby si cestovatel koupil v cílové zemi jedno balení místních protimalarických léků a vzal si ho zpět s sebou do ČR. Vzhledem k inkubační době se malárie může projevit až po návratu zpět do vlasti a s jejím výskytem a tedy i léčením by mohly být v ČR problémy.

Pro vstup do země je vyžadován platný cestovní pas, vízum a mezinárodní očkovací průkaz. Doporučuje se originály dokladů uschovat a prokazovat se jejich kopii.

Víza uděluje Velvyslanectví SAR ve Francii: Ambassade de la République centrafricaine, Rue de Perchamps 30, Paris, tel. 0033/142244256.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Situace v hlavním městě Bangui a na jihozápadě země směrem ke konžským a kamerunským hranicím se mírně zlepšila, častým jevem je ale kriminalita a silniční banditismus. Na severu země, směrem k súdánským a čadským hranicím, zůstává situace nadále nebezpečná a vláda tuto část země kontroluje jen částečně. V těchto oblastech se vyskytují bandité a pytláci a probíhá tu latentní válka mezi čadskými, súdánskými a středoafriickými pastevcí. Na východě operují povstalci LRA. Mimo hlavní město a jeho nejbližší okolí je nutné používat terénní vozidla. Nedoporučuje se cestovat po setmění a vycházet v Bangui po 22:00 hodině. V případě autonehody je vhodné nezastavovat, ale nehodu nahlásit na nejbližší policejní stanici.

Fotografování v Bangui a dalších městech vyžaduje obzvláštní opatrnost, neboť může být zdrojem šikanování a vymáhání úplatků. Je zakázáno fotografovat prezidentský palác a další vládní úřady a objekty, jimž je přiřazován místními úřady strategický význam.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Diplomatickou a konzulární příslušnost pro SAR má velvyslanectví ČR v Nigerijské federativní republice.

Velvyslanectví ČR

Mgr. Jaroslav Siro, velvyslanec

Embassy of the Czech Republic, Gnassingbe Eyadema Street, Plot No. 5

P.O.Box 4628

Asokoro, Abuja, Federal Republic of Nigeria

tel.: 00234-7037571096, obchodně ekonomický úsek: 00234-8055056091

e-mail: abuja@embassy.mzv.cz, obch. ekonomický úsek: Commerce_Abuja@mzv.cz

Poznámka:

v Bangui má EU stálé zastoupení na adrese:

Délégation de la Commission de l'Union Européenne

Rue Barthélemy Boganda, BP 1298 – Bangui

Tel. 00236/613053, fax 616535

e-mail: delegation-central-african-rep-ses@ec.europa.eu

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

Česká centra, Czech Trade, CzechTourism ani jiné české instituce v zemi nepůsobí.

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

Policie (komisařství): +236 21 61 13 00

1.18. Internetové informační zdroje

- www.cia.gov

- www.allafrica.com
- www.irinnews.org
- www.acap-cf.info
- www.izf.net
- www.africatime.com
- www.primature-rca.org
- www.mincomca.com

1.19. Adresy významných institucí

Ministere du commerce et de l'industrie

Adresa : B.P. 1988 – BANGUI République Centrafricaine

Tel.: +(236) 21 61 10 55 / +(236) 21 61 26 04

Fax: +(236) 21 61 06 42

E-mail: infos@minco-rca.org, mincomca@intnet.cf

Chambre de commerce, d'industrie, des mines et de l'artisanat (CCIMA)

Adresa: BP 252 & 813 Bangui

Tel.: (236) 21 61 16 68 / 21 61 64 19

Fax: (236) 21 61 77 58

2. Vnitropolitická charakteristika

Bývalá francouzská kolonie Ubangi-Shari se stala Středoafriickou republikou po získání nezávislosti v roce 1960. Od tohoto roku země prošla mnoha vojenskými převraty i obdobím císařství. Civilní vláda prezident Ange-Felix Patassé, která byla ustanovena v roce 1993, byla sesazena vojenským pučem vedeným generálem Francois Bozize v březnu 2003; následně byla ustavena tzv. přechodná vláda. Ve volbách v roce 2005 byl oficiálně zvolen do čela státu F. Bozize, který ve volbách v roce 2011 svoji pozici obhájil. Vláda stále ještě nekontroluje některé oblasti venkova.

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Současná Ústava byla schválena referendem dne 5. 12. 2004.

SAR je unitární republikou praktikující prezidentský systém moci s existencí více politických stran. Ve skutečnosti je moc soustředěna v rukou velmi úzké skupiny kolem prezidenta, který vládne s podporou armády. Prezident je volen v přímých volbách na pět let.

Zákonodárná moc je ústavou svěřena jednokomorovému Národnímu shromáždění, kde zasedá 105 poslanců, jeho členové jsou voleni dvoukolovým všelidovým hlasováním na pětileté funkční období (pro zvolení v prvním kole je potřeba nad 50 % hlasů, v druhém rozhoduje prostá většina mezi nejsilnějšími dvěma kandidáty).

Složení parlamentu po volbách v roce 2011:

- KNK (Kwa Na Kwa, prezidentova strana) 62 míst
- Nezávislí 26 míst
- MLPC (Mouvement pour la libération du peuple centrafricain) 2 místa
- ostatní 15 míst.

Opozice volby (druhé kolo) bojkotovala. Mezinárodní pozorovatelé konstatovali řadu neregulérností).

Hlavní politické strany:

- Aliance pro demokracii a pokrok (ADP)
- Středoafriické demokratické shromáždění (RDC)
- Občanské fórum (FC)
- Liberální demokratická strana (PLD)
- Hnutí za demokracii a rozvoj (MDD)
- Hnutí za osvobození středoafriického lidu (MLPC)
- Národní konvergence (KNK)
- Vlastenecká fronta pro pokrok (FPP)
- Lidová unie pro republiku (UPR)
- Národní sjednocená strana (PUN)
- Sociálně demokratická strana (PSD)

Právní systém:

Středoafriický právní řád je odvozen od francouzského civilního práva. SAR dosud nepřijala jurisdikci Mezinárodního soudního dvora v Haagu. Existuje Nejvyšší soud (Cour suprême), Odvolací soud (Cour d'Appel), dále pak kriminální a magistrátní soudy. Dodržování ústavy posuzuje Ústavní soud (9 soudců).

Velkým nedostatkem právního systému je, že se nachází pod kontrolou vlády a není tedy na ní nezávislý. Kariéra magistrů, advokátů, soudců a ostatních úředníků závisí značně na politické vůli exekutivních orgánů vlády a prezidenta.

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou státu je od násilného převratu 15. 3. 2003 **Francois Bozize Yangouvonda**, zvolen oficiálně 11. 6. 2005. Poslední volby, ve kterých opět Bozizé zvítězil, se konaly 23. 1. 2011.

Prezident stojí v čele vlády, jmenuje ministerského předsedu, se kterým sdílí některé výkonné pravomoci. Vláda je rovněž jmenována prezidentem na návrh ministerského předsedy. Prezident zastává rovněž funkci ministra národní obrany, bývalých bojovníků, obětí války, odzbrojení a restrukturalizace armády.

2.3. Složení vlády

Premiér: Faustin-Archange TOUADERA

Státní ministři:

- Finance a rozpočet: Albert BESSE
- Plánování a ekonomika: Sylvain MALIKO
- Rozvoj dopravy: plk. Anicé Parfait MBAY
- Vysoké školství a výzkum: Jean Willybiro SAKO
- Pošty, telekomunikace, nové technologie: Abdou Karim MECKASSOUA

Ministři:

- Zemědělství a rozvoj venkova: Fidèle GOUANDJIKI
- Spravedlnost, umravňení, nejvyšší státní zástupce: Jacques MBOSSO
- Rozvoj turistiky a řemesla: Sylvie Annick MAZOUNGOU
- Generální sekretariát vlády a vztahy s institucemi: Michel KOYT
- Obchod a průmysl: Marlyn MOULIOM ROOSALEM
- Vody, lesy, lov a rybářství: Emmanuel BIZOT
- Národní solidarita, sociální záležitosti a gendrová rovnoprávnost: Marguerite PETRO-KONI-ZEZE
- Životní prostředí a ekologie: François NAOUYEMA
- Územní administrativa a decentralizace: Josué BINOUA
- Státní správa, práce a sociální bezpečnost: Noël RAMADAN
- Energetika a vodní energetika: Leopold MBOLI FATRAN
- Veřejná bezpečnost, pohraniční služba a veřejný pořádek: Claude Richard GOUANDJA
- Zahraniční věci a diaspora: divizní generál Antoine GAMBI
- Zdravotnictví, národní populace a boj proti AIDC: Jean-Michel MANDABA
- Mládež, sport, umění a kultura: Jean Serge BOKASSA
- Rozvoj malého a středního podnikání: Albertine AGOUNDOUKOUA MBISSA
- Výstavba bytů a obydlí: Joseph KALITE
- Učňovské školství: Djibrine SALL
- Státní nákupy, veřejné práce: Jean Prosper WODOBODE
- Základní a střední školství, alfabizace: Gisèle Annie NAM
- Mezinárodní spolupráce, regionální integrace a Frankofonie: Dorothée Aimée MALENZAPA
- Propaganda, demokratická a občanská kultura: Alfred TAINGA POLOKO
- Výstavba měst a rekonstrukce veřejných budov: Pascal KOYAMENE

Pověření ministři:

- plk. Jean-Francis BOZIZÉ delegovaný u prezidenta – záležitosti národní obrany, bývalých bojů, oběti války, odzbrojení a restrukturalizace armády
- David BANZOUKOU delegovaný u prezidenta – pólý rozvoje
- Obed NAMSIO delegovaný u prezidenta – doly
- Théodore JOUSSO delegovaný u prezidenta – civilní letectví a letecká doprava
- brig. gen. Sylvestre YANGONGO delegovaný u prezidenta – odzbrojení, demobilizace, reintegrace povstalců
- Youssoufa YERIMA-MANDJO delegovaný u min. zemědělství a rozvoje venkova –chov a veterinární ochrana zvířat

3. Zahraničně-politická orientace

V SAR dominuje francouzský vliv, je zde také umístěno 320 francouzských vojáků. V oblasti bezpečnosti se angažuje rovněž JAR. Ekonomické pozice stále více obsazuje Čína. Vztahy s Kamerunem jsou z hlediska zásobování klíčové. Vztahy s Čadem se v poslední době zlepšily, neklid v sousedních zemích (Súdán, Jižní Súdán, KDR) negativně ovlivňuje politickou i ekonomickou stabilitu země.

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

SAR je členem OSN, Africké unie, Frankofonie; z dalších významných mezinárodních organizací je členem ACCT, ACP, AfDB, AU, BDEAC, CEMAC, FAO, FZ, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICCT, ICRM, IDA, IFAD IFC, IFRCS, ILO, IMF, Interpol, IOC, ITSO, ITU, ITUC, MIGA, NAM, OIC (pozorovatel), OIF, OPCW, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCL, WCO, WHO, WIPO, WMO a WTO.

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

SAR je členskou zemí Hospodářské a celní unie zemí střední Afriky (CEMAC – Union douaniere et économique de l'Afrique centrale). Dohoda o vytvoření této unie byla podepsána v konžském Brazzaville v roce 1964 a jejími členy jsou vedle SAR ještě Kongo, Kamerun, Gabon, Čad a od roku 1985 také Rovnicková Guinea. Principy a pravidla fungování unie však poněkud znevýhodňují ekonomicky slabší členy, jakým je například právě SAR. Profituje zejména nejsilnější členská země – Kamerun. Uvnitř CEMAC platí například i dohoda o volném pohybu osob v rámci všech členských zemí.

SAR je členskou zemí rovněž organizace The Community of Central African, Carribean and Pacific States (EACPS).

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

ČR nemá se SAR uzavřenou žádnou bilaterální mezistátní dohodu.

4. Ekonomická charakteristika země

SAR patří do skupiny nejchudších vysoce zadlužených zemí bez přístupu k moři. Hospodářství, v minulosti těžce poškozené boji mezi jednotlivými ozbrojenými skupinami (často se bojovalo o kontrolu nad surovinovými zdroji) a katastrofální ekonomickou správou se vzpamatovává pouze pomalu. Neustálé boje vlády s opozicí brání ekonomické revitalizaci země. Země se vedle bezpečnostních problémů potýká s mnoha dalšími problémy – zcela zanedbanou infrastrukturou, nepříznivým investičním a podnikatelským klimatem, velkou korupcí, nevykonnou státní správou, negramotnou pracovní silou, které její ekonomický rozvoj dále brzdí. SAR má velké zásoby nerostných surovin (diamanty, uran...), její hospodářství ale do velké míry závisí na samozásobitelském zemědělství (poskytuje obživu 70 % obyvatelstva). Země je závislá na pomoci mezinárodních donorů (ochota poskytovat pomoc za podmínek, kdy vláda nedodrží ani základní požadavky donorů se ale snižuje). Rovněž oddlužení země není na pořadu dne.

Na seznamu rozvoje společnosti UNDP figuruje SAR v roce 2011 na 179. místě ze 189 hodnocených zemí. Dle posledního hodnocení provedeného organizací „Heritage Foundation“ vykazuje SAR nízkou úroveň hospodářské svobody, ze 183 hodnocených zemí se umístila na 145. místě. Obchodní a podnikatelské klima země je považováno za druhé nejhorší na světě - SAR je klasifikována z tohoto hlediska na 182. místě z celkového počtu 183 hodnocených zemí (viz „Doing business 2012“).

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

IMF odhaduje, že ekonomika země v roce 2011 rostla o 3,6 %, inflace dosáhla 1,7 %. Deficit státního rozpočtu měl v důsledku nenaplnění slibů mezinárodních donorů dosáhnout 1,1 % HDP. IMF konstatoval, že stále přetrvávají vážné nedostatky ve správě veřejných financí. Proto neobnovil poskytování pomoci ve formě extended credit facility a tuto pomoc v blízké budoucnosti ani neobnoví – vysílá tak negativní signál ostatním donorům. Vláda sice deklarovala ochotu zlepšit řízení veřejných financí, podle kritiků je to ale pouze kamufláž a státní rozpočet nadále zůstává pod přímým vlivem úzké skupiny kolem prezidenta. V polovině roku 2011 vláda představila nový strategický plán redukce chudoby zaměřený na tři oblasti: konsolidace bezpečnostní situace, zlepšení správy věcí veřejných; nastartování ekonomického růstu; vzdělávání, zdravotnictví, sociální služby.

Výhled na následující období (a to i za předpokladu udržení stability země a bezpečnosti v těžebních oblastech) je mírně pozitivní. Předpokládán nárůst vývozu dřeva a diamantů a investice do průzkumu ložisek ropy a zlata mají vyrovnat snížení zemědělské produkce. V roce 2012 je předpovídán vzrůst HDP v rozmezí 4,1–3,6 %, v roce 2013 o 4,6–3,5 %. Inflace má dosáhnout hodnot 1,9–2 %. Deficit státního rozpočtu (včetně příspěvků mezinárodních donorů) má být v rozmezí 0,9–0,5 % HDP.

Ekonomika Středoafriické republiky je a nadále zůstane orientovaná na zemědělství a komodity (dřevo, diamanty). Zůstane tak velmi zranitelná a závislá na vnějších vlivech. Navíc se potýká s obrovskými problémy (bezpečnost, velmi zanedbaná infrastruktura, nepříznivé investiční klima, korupce), které nelze rychle překonat. Země zůstane zcela závislá na ochotě mezinárodních donorů (Francie, EU, USA, IMF) poskytovat rozvojovou pomoc. SAR tak i pro nejbližší období zůstane jednou z nejchudších vysoce zadlužených zemí světa.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

	2007	2008	2009	2010	2011*
HDP (mld. CFAfr)	813,0	888,0	935,0	997,0	1 035,5
HDP(mld. USD)	1,696	1,983	1,98	2,013	2,194
růst reál HDP (%)	3,7	2,2	2,4	3,3	3,6

infl. spotř cen (%)	0,9	9,3	3,5	1,5	1,7
obyvatelstvo (mil.)	4,16	4,24	4,32	4,40	4,49
CFAfr/USD (roční průměr)	479,3	447,8	472,2	495,3	471,9

* odhad

HDP na obyvatele je udáván v rozmezí 450–600 USD/obyv.

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

Podíl průmyslu na tvorbě HDP činil v roce 2011 zhruba 13,7 %, nejdůležitějším odvětvím je těžební průmysl (těžba diamantů). Větší význam má dále pouze výroba nápojů, lokální malovýroba látek a obuvi.

Těžební průmysl:

Ropa: Podle dosavadních znalostí je nadějných pět oblastí na severu země. V roce 2011 zahájila průzkum čínská společnost CNPC.

Ostatní nerostné suroviny: uran (francouzská Areva provádí otvírku ložiska Bakouma, těžba by měla být zahájena v letech 2014–2015), zlato (těžbu zahájí kanadská společnost Axmin), železná ruda aj. Produkce surových diamantů byla v roce 2009 okolo 360 000 karátů (oproti 417 000 karátům v roce 2007 a 415 000 karátům v roce 2006), vyvezlo se jich za 50 mil. USD. Nová data nejsou k dispozici. Vláda těžební oblasti nekontroluje a část vytěžených diamantů je pravděpodobně vyvážena ilegálně.

4.4. Stavebnictví

Prozatím nevýznamné, na tvorbě HDP se podílí cca 4 %. Výstavba infrastruktury je z převážné části financována mezinárodními donory.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Samozásobitelské zemědělství spolu s těžbou dřeva zůstává nadále páteří středoafriické ekonomiky a zaměstnává více než 70 % obyvatel. Podílí se 54 % na tvorbě HDP. Pěstuje se bavlna, káva, tabák, maniok, jam, kukuřice cukrová třtina a banány. Chová se zejména hovězí dobytek, v menší míře ovce, vepři a drůbež.

30 % území je stále ještě pokryto tropickými pralesy. Vývoz dřeva představuje cca 45 % hodnoty veškerého vývozu země a poplatky za licence a vývoz dřeva představují významný zdroj příjmů státu. SAR podepsala v roce 2011 dohodu, která by měla zabránit vývozu ilegálně těžného dřeva do zemí Evropské unie. Udělování licencí, ale i ochrana lesa je řízena zákonem [Régime forestier](#).

4.6. Služby

Sektor je velmi málo rozvinutý (zejména veřejné služby), na tvorbě HDP se podílejí cca 32 %. Největší částí odvětví služeb zůstávají prosté velkoobchodní a maloobchodní služby, dále doprava a logistika pro regionální obchod a spoje. Rozvíjí se telekomunikace, třebaže jejich služby jsou drahé a počet uživatelů omezený. Turistika v zemi prakticky neexistuje, bankovní sektor malý. Služby v následujících letech porostou, hlavní roli budou hrát telekomunikace a bankovníctví.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Je již tradičně nejslabším článkem ekonomiky – je velmi špatná i ve srovnání s ostatními rozvojovými zeměmi.

Doprava:

Páteř dopravní sítě tvoří cesty a silnice, kterých je celkem asi 25 000 km, z nichž pouhých 650 km je zpevněných (asfaltových). Převážnou část silniční sítě tedy dosud tvoří prašné silnice, zbytek „silnic“ jsou pouze neudržované (v dešťové sezóně většinou nesjízdné) cesty. V současné době se asfaltují úseky vedoucí ke hranici s Kamerunem.

V zemi je 2800 km vodních cest (zejména řeka Ubangi a její přítoky), řeky jsou splavné zejména v období dešťů, železnice neexistuje. V zemi jsou tři říční přístavy (Bangui, Salo a Zingua, významný je pouze v Bangui – 350 000 tun).

Je zde 40 letišť, z toho 2 se zpevněnou přistávací dráhou. Mezinárodní letiště je pouze v Bangui. Z Evropy sem pravidelně létá pouze společnost Air France. Letecké spojení se zahraničím zajišťují i Ethiopian Airlines, Kenya Airways, Royal Air Maroc a některé další africké lokální linky. Vnitrostátní dopravu zajišťuje společnost MINAIR, nepravidelně i Via Air a Lapara.

Energetika:

Většina elektrické energie se v SAR vyrobí ve vodní elektrárně v Boali. Roční výroba elektřiny činí však pouhých 150 mil. kWh, přesto tato kapacita stačí pokrýt plně domácí spotřebu elektrické energie v této zemi (148 mil. kWh). Elektrická energie se nedováží ani nevyváží. Veřejné dodávky el. energie a vody částečně fungují pouze v hlavním městě.

Telekomunikace:

Úroveň telefonizace je v SAR velmi nízká, telekomunikační služby jsou velmi drahé. V roce 2009 bylo v zemi registrováno pouze 12 000 pevných telefonních linek (většinou v Bangui). Pomalu se rozvíjí mobilní sítě. V současné době poskytují služby 4 operátoři (Telecel, Moov, Nationlink a Orange); v roce 2011 se odhadoval počet mobilních telefonů v zemi na 1 mil.

V SAR působilo v roce 2010 20 internetových providerů, kód země je „.cf“. Podle odhadu ze stejného roku internet využívá jen asi 23 000 uživatelů.

V zemi je provozována jediná státní televizní a rozhlasová stanice (RNC), uděleny byly dvě licence na soukromé TV stanice. Vysílá nicméně několik soukromých rozhlasových stanic.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

SAR, která patří do skupiny nejméně rozvinutých zemí s nízkým příjmem, zůstává velkým příjemcem zahraniční rozvojové pomoci, na které je z velké části závislá. OECD uvádí, že poskytovaná pomoc dosáhla v roce 2010 263 mil. USD. Klíčovými donory jsou WB (IDA), EU, Francie, USA, Švýcarsko, Japonsko, dále pak Africká rozvojová banka, agentury OSN. Pomoc je poskytována na jednotlivé sektorové politiky nebo přímo do státního rozpočtu. CLR a Indie poskytují nízkou úročené půjčky na výstavbu infrastruktury, které ale zemi znovu zadlužují.

EU je v SAR nejvýznamnějším donorem – v roce 2011 pokračovala realizace 10. EDF (2009–2013), ze kterého může SAR čerpat celkem 137 mil. EUR (obálka A) a 5,8 mil. EUR (obálka B). 10. EDF je vedle přímé rozpočtové podpory zaměřen na dobrou správu věcí veřejných (stabilizaci institucí), podporu rozpočtu a výstavbu infrastruktury. EU rovněž poskytla v roce 2011 humanitární pomoc ve výši 9,6 mil. EUR na boj proti epidemii cholery.

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

% HDP	2007	2008	2009	2010*	2011*	2012*
rozpočtové příjmy	14,4	15,2	16,1	17,9	15,4	16,5
rozpočtové výdaje	13,2	16,2	15,4	19,3	17,8	18,1
rozpočtová bilance	1,2	-1,0	0,7	-1,4	-2,4	-1,6

Zdroj: OECD

* odhad

Údaje o příjmech, výdajích a schodku státního rozpočtu se rozcházejí podle zdroje (OECD, IMF), všechny se však shodují v tom, že management státních financí je velmi špatný, finanční prostředky jsou úzkou vládnoucí elitou užívány nepřehledně a v rozporu plánovaným rozpočtem. Z tohoto důvodu IMF odmítá od roku 2010 poskytovat SAR finanční prostředky v rámci extended credit facility.

Odhad CIA 2011:

- příjmy: 376 milionů USD
- výdaje: 401 milionů USD

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

	2009	2010*	2011*	2012*
běžný účet	-75,7	-97,7	-74,0	-74,4
kapitálový účet	43,0	48,4	6,2	40,9
finanční účet	26,8	47,1	33,1	6,9

Zdroj: IMF

* odhad

údaje v mld. FCFA

	2008	2009	2010	2011
devizové rezervy	121,8	210,6	181,2	212,0

Zdroj: EIU

údaje v mil. USD

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

SAR byl Světovou bankou a IMF (IDA, „International Development Agency“) přiznán statut vysoce zadlužené chudé země (HIPC – Highly Indebted Poor Country), země dosáhla tzv. „completion point“ v roce 2008 a byla v roce 2009 významně oddlužena. V roce 2011 se ale začala znovu zadlužovat, půjčky poskytují zejména nečlenské země Pařížského klubu (Čína a Indie). Dle odhadu CIA dosahuje vnější dluh (rok 2011) SAR výše 483,9 mil. USD. IMF hodnotí riziko předlužení země jako středně vysoké. Největší riziko představují nové půjčky na realizaci velkých projektů (železnice, letiště) z Číny a Indie a pokles cen vyvážených komodit na světových trzích.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní soustava SAR je kontrolována společnou centrální bankou středoafriických zemí – Banque des États de l'Afrique Centrale (BEAC) se sídlem v Yaoundé. Ta dozírá na činnost bank i v ostatních pěti členských zemích středoafriického integračního seskupení (Kongo, Čad, Gabon, Kamerun a Rovnicková Guinea). Centrální banka BEAC emituje oběživo a dozírá na likviditu uvnitř středoafriické měnové zóny, ve své monetární politice v zásadě kopíruje rozhodnutí Evropské centrální banky.

V roce 1993 vytvořily dále členské země BEAC nadnárodní instituci bankovního dozoru – COBAC (Commission Bancaire de l'Afrique Centrale), která má zvláštní pravomoci pro regulaci činnosti a dodržování disciplíny u všech bankovních institucí integračního seskupení CEMAC. Jako všichni ostatní signatáři smlouvy o vytvoření zóny CFA-franku v Africe (1948) je SAR rovněž povina držet alespoň 60 % svých zahraničních rezerv na účtu „compte d'operation“, spravovaném v Paříži

Bankovní systém SAR je prozatím malý (ale i v této zemi rychle roste) a poskytuje pouze základní služby. Úvěry jsou poskytovány na vysoký úrok (až 16–25% u krátkodobých půjček). V zemi působí dvě pojišťovny a čtyři komerční banky:

- Banque Populaire Moroco Centrafricaine
- Ecobank
- Commercial Bank Centrafrique
- Banque Internationale pour le Centrafrique

5.5. Daňový systém

Daňový systém SAR se pouze zvolna přizpůsobuje jednotnému systému v rámci zemí CEMAC, je stále velmi komplikovaný a díky vysoké korupci jsou velmi časté daňové úniky. Dochází ke dvěma extrémům, buď podnikatel díky působení v neformálním sektoru neplatí žádné daně, legálně působící podniky naopak platí přehnaně vysoké daně. Hlavním zdrojem daňových příjmů jsou společnosti těžící dřevo.

Daňový systém tvoří následující základní přímé a nepřímé daně a sociální pojištění zaměstnanců:

- daň z příjmu fyzických osob je progresivní podle příjmu v pásmu 10–50 %
- daň podniková – 30 % nebo 1 % z obrátu
- daň z přidané hodnoty (TVA) – 19 %

Podnikání je zatíženo řadou dalších plateb a odvodů (daň z nemovitostí 15 %, daň za učně 2 % apod.). Zaměstnavatel přispívá 19 % platu na sociální pojištění zaměstnance.

Zákon o investicích rozlišuje zvýhodněný režim pro podniky investující více než 0,1 mld. FCFA, podniky investující 0,1–1 mld. FCFA a velké investory (investice vyšší než 1 mld. FCFA). Noví investoři mohou v závislosti na zařazení do privilegovaného režimu získat různé daňové výhody (nulová podniková daň až po dobu 5 let), mohou bezcelně dovážet po určitou dobu zařízení a materiál, mohou rychleji odpisovat a snižovat daňový základ za investice do vzdělání zaměstnanců, výzkumu, výstavby infrastruktury; další úlevy mají podniky působící v odlehlých oblastech. [Speciální daňový režim](#) mají ropné a těžební firmy (code minier, code petrolier) a firmy těžící dřevo (code forestier).

Podrobné informace viz:

- www.doingbusiness.org
- www.izf.net
- www.droit-afrique.com
- www.taxrates.cc

6. Zahraniční obchod země

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

	2007	2008	2009	2010	2011
vývoz FOB	178,2	150,3	123,9	152,8	169,2
dovoz FOB	-248,9	-300,4	-270,9	-313,0	-380,1
saldo	-70,7	-150,1	-147	-160,2	-210,9

Zdroj: EIU

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Na regionální úrovni se země orientuje na Kamerun, přes který se dováží do SAR většina zboží z přístavu v Douale.

Hlavními obchodními partnery pro středoafriický export jsou Belgie, Čína, Maroko, Francie a Konžská demokratická republika. V dovozu dominují Nizozemí, Jižní Korea, Francie a Čína (procentuální údaje se dle zdroje velmi liší, proto je neuvádíme).

EU v roce 2011 dovezla ze SAR zboží za 53,8 mil. EUR, vyvezla zboží za 123,3 mil. EUR.

6.3. Komoditní struktura

V exportu dominují dřevo a diamanty, dále se v malém množství vyvážejí bavlna, tabák a káva. Dováží se zejména textil, ropné deriváty, veškeré stroje a dopravní prostředky, elektrické spotřebiče, výrobky chemického průmyslu, léčiva, potraviny.

6.4. Dovošní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Vzhledem k tomu, že jde o zemi bez přístupu k moři, je dovoz zboží do SAR složitý a drahý proces (druhý nejsložitější systém na světě). Pro dovoz zboží je požadováno 17 dokumentů, v přístavu v Douale (Kamerun) a Point Noire (Kongo) jsou zřízena celní pracoviště SAR.

Místní plně registrovaný dovozce (viz kapitola 8.3) musí mít licenci vydávanou Direction du Commerce intérieures ministerstva obchodu a průmyslu, dále faktury (pokud možno ve francouzštině nebo jiném světovém jazyce, ale s přiloženým francouzským překladem a popisem zboží). Všechny faktury musí obsahovat jména dodavatele a příjemce zboží, název zboží, jednotkovou a celkovou cenu a údaje o množství. Jednotková a celková cena musí být uváděna v paritě CIF, se specifikovanou hrubou a čistou hmotností a prodejními podmínkami). Rovněž je třeba dokládat osvědčení o původu zboží (2 kopie) vydaný průmyslovou a obchodní komorou v zemi původu, lodní nákladový list (Bill of Lading), nebo letecký nákladový list (Air Waybill), balíční listy (Packing List), povolení k překročení hranic (border crossing authorization), příkaz k uvolnění karga (cargo release order), příkaz k vybrání karga (collection order), celní potvrzení, potvrzení o zaplacení daní, zdravotní/technické osvědčení, účty z námořního terminálu, účet za elektronické sledování karga, příkaz k přepravě (dopravce), celní dovošní prohlášení, tranzitní dokument (S101), potvrzení o pojištění a zprávu o pre-shipment inspekci. Společnost Bureau Veritas BIVAC byla pověřena k provádění pre-shipment inspekce dováženého zboží v hodnotě vyšší než 0,5 mil. FCFA (www.bureauveritas.com).

Dovozní cla ze zemí mimo společenství CEMAC jsou odvozena od cen ad valorem. Přepravní pojištění musí být hrazeno dovozcem na úseku mezi domovským a kamerunským přístavem Douala a suchozemskou hranicí SAR.

- základní výrobky – sazba je 5 %
- suroviny a základní zařízení – sazba 10 %
- polotovary (zejména většina dovážených potravinářských výrobků, nástroje, pneumatiky) – celní sazba je 20 %
- běžné spotřební zboží (konzervované potraviny, elektronika apod.) – sazba 30 %

VAT činí 19 % (s výjimkou některých komodit (léky). Dovoze rovněž platí tzv. statistickou a integrační daň 2 %, a IR/IS 5 % (záloha na daň ze zisku). Na alkoholické nápoje, tabákové výrobky, kosmetiku a šperky se vztahuje tzv. doplňková daň (droit d'accise) ve výši 25 %; na nealkoholické nápoje se rovněž vztahuje tato daň ve výši 10 %. Cement a nové dopravní prostředky mají nulové clo.

Neexistují zvláštní předpisy ohledně označování zboží (s výjimkou cukru, rýže a mouky, kdy musí být na obalu jméno a adresa dovozce, váha a země původu), návody musí být ve francouzštině a metrickém systému. Totéž se týká označování potravin. Zboží by mělo splňovat evropské/francouzské normy. Zakázán je dovoz drog, zboží ze slonoviny a zbraní. Dovážené léky se registrují u ministerstva zdravotnictví, veterinární léky pak u ministerstva živočišné výroby. Dovoz mobilů podléhá povolení ministerstva telekomunikací.

Exportní hodnota zboží se určuje v paritě FOT. Vývozce musí mít licenci Direction du Commerce extérieur ministerstva obchodu a průmyslu. Vyvážené potraviny musí mít fyto-sanitární/veterinární certifikát (Direction générale de la réglementation et du contrôle), vyvážené zboží pak certifikát původu. Lovecké trofeje se smí vyvézt na základě povolení k lovu. Speciální certifikaci podléhá vývoz diamantů a dřeva. Vývozní daň se platí u zlata 1,75 %, diamantů (8 %), kulatiny (10,5 %), dřeva (4,5 %), dobytka a kávy.

Podrobné informace viz: www.izf.net/pages/republique-centrafricaine/16466

6.5. Ochrana domácího trhu

Určitá omezení platí na dovoz cukru, kávy, diamantů (certifikace), potravin rostlinného a živočišného původu (fyto-sanitární osvědčení země původu). Neexistují zvláštní předpisy ohledně označování zboží (s výjimkou cukru, rýže a mouky, kdy musí být na obalu jméno a adresa dovozce, váha a země původu), návody musí být ve francouzštině a metrickém systému. Totéž se týká označování potravin. Zboží by mělo splňovat evropské/francouzské normy. Zakázán je dovoz drog, zboží ze slonoviny a zbraní. Dovážené léky se registrují u ministerstva zdravotnictví, veterinární léky pak u ministerstva živočišné výroby. Dovoz mobilů podléhá povolení ministerstva telekomunikací.

6.6. Zóny volného obchodu

V SAR prozatím nebyly založeny.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Vzájemné hospodářské vztahy jsou velmi nízké, v současné době nicméně ZÚ zaznamenal zájem českých subjektů o tuto zemi.

7.1. Smluvní základna

V současné době není mezi ČR a SAR uzavřena žádná bilaterální ekonomická dohoda.

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
vývoz	62	96	118	147	76	259
dovoz	362	169	155	206	487	1 036
obrat	424	1 226	272	353	543	1 295
bilance	-300	-1 073	-37	-59	-392	-777

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

- Nejvýznamnější položkou českého vývozu do SAR v roce 2011 jsou části letadel.
- Nejvýznamnější položkou českého dovozu ze SAR v roce 2011 (dle KN8) je tropické surové dřevo – africký mahagon, iroko, sapelli).

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Trh SAR je malý a kupní síle převážné většiny obyvatel velmi nízká. Vývozce by se měl orientovat na celou oblast CEMACu. České zboží se na trhu setká s velmi silnou francouzskou konkurencí a rychle rostoucími dovozy levného čínského zboží.

Perspektivními oblastmi jsou potravinářské výrobky, domácí potřeby všeho druhu, bižuterie, sklo a porcelán, chemikálie, hnojiva, telekomunikační zařízení, zařízení na rafinaci ropy, těžební zařízení a stavební stroje, strojní zařízení (i repasované), jednoduché strojní vybavení dílen, zemědělské stroje, zavlažovací systémy a úprava vody, automobily (i ojeté), ošacení (včetně second-handu), pneumatiky, generátory, solární panely atd.

Perspektivní je zařízení na zpracování produktů zemědělského sektoru. Úspěch by mohla mít nabídka subdodávek pro zahraniční společnosti působící v SAR na poli průzkumu a využití zásob nerostných surovin.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

ZÚ zaznamenal zájem jedné české firmy o působení v SAR.

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

ZÚ Abuja neregistruje ze SAR žádné přímé poptávky.

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR v současné době neposkytuje SAR žádnou rozvojovou pomoc. V zemi působí česká humanitární organizace Siriri.

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Ze strany ZÚ nebyla zaznamenána spolupráce v tomto sektoru.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Zaměstnavatel musí pro budoucího zaměstnance získat pracovní povolení na ministerstvu práce (DG travail). K tomu je třeba předložit pracovní smlouvu. Na základě pracovního povolení může zaměstnanec žádat o pracovní vízum. Ve skutečnosti jde o velmi složitý a dlouhodobý proces.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Jde o malý trh charakterizovaný velmi nízkou kupní silou obyvatel a tradičně orientovaný na francouzské zboží. Vývozce by se měl orientovat na celou oblast CEMAC. Zákazník se orientuje především na cenu, kvalita zboží je až na druhém místě – stále rostoucí dovozy levného čínského zboží představují významnou konkurenční překážku.

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Situace v SAR je pro české vývozce komplikovaná z mnoha důvodů. Vedle faktorů, působících ve všech zemích oblasti (velmi nízká kupní síla, geografická vzdálenost, pracnost případu, nedůvěra v serióznost partnera, vysoká korupce apod.) existují i specifické faktory jako např. orientace na tradiční (především francouzské) dodavatele a neexistence smluvní základny. Navázání vztahu s místním spolehlivým partnerem (dovozcem, distributorem, zástupcem) je základní podmínkou úspěšného obchodu.

Zboží je do SAR dováženo nákladními auty přes přístavy v Douale nebo Point Noire. Doba transportu se může protáhnout i na měsíce. Zboží denní potřeby je v SAR většinou prodáváno v malých obchodech a na trzích, kterých je velké množství nebo přímo na ulici. Větší obchody existují pouze v Bangui. Přímý osobní styk s klientem a cena je základním předpokladem prodejního úspěchu.

Nejlepší strategie vstupu na trh je prostřednictvím místního agenta nebo distributora znalého jazyka a místních obchodních zvyklostí, který pracuje buď na bázi provizních smluv „ad hoc“, nebo na dlouhodobém smluvním základě. Nejvhodnější pro dodavatele je nalezení bonitního partnera, který by pracoval na svůj účet a sám nabízené zboží hradil při jeho odběru. Osvědčují se formy obchodních „joint-venture“ mezi domácími odběrateli a zahraničními dodavateli. Pro jakýkoliv větší případ je zásadní, aby měl místní zástupce dobré kontakty na místní administrativu. Vzhledem k množství podvodů je vždy důkladné prověření partnera (due dilligence).

U dodávek strojů a složitějších zařízení zákazník obvykle očekává dostatečnou zásobu náhradních dílů a servis.

ČR dosud nemá v SAR vybudovanu žádnou síť zástupců, kteří by pravidelně ošetřovali místní trh.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

viz kapitola 7.9.

Zaměstnávání místních sil se řídí zákoníkem práce z roku 2009, který vychází z francouzského vzoru. Velmi silně chrání práva zaměstnanců (mj. zakotvuje právo na kolektivní vyjednávání, způsob řešení pracovních sporů, zavádí kolektivní smlouvy, 40hodinový pracovní týden, příplatky za práci přesčas, podmínky práce žen a mladistvých, povinnost ochrany zdraví, minimální mzdu, stanovuje sociální odvody zaměstnavatelů, dovolenou (min. 24 dní) i pokuty za porušení zákona atd. Usnesením vlády je stanovena ve veřejném sektoru minimální mzda ve výši 26 000 FCFA.

Další informace viz [organizace ILO](#).

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Dne 1. ledna 1998 vstoupila v platnost dohoda mezi 15 africkými zeměmi měnové CFA-zóny (a Guineou), nazvaná **OHADA** (Organisation pour l'Harmonisation du Droit des Affaires en Afrique), která podporuje rozvoj afrického hospodářského společenství, společnou obchodní politiku a garantuje obchodníkům a investorům právní jistotu a kompatibilitu.

SAR přistoupila k dohodě OHADA a zdejší obchodní právo se až na výjimky neliší od evropského (francouzského). Domácí i tak zahraniční firmy mohou fungovat jako mimo jiné jako pobočka (succursale), Société a Responsabilité Limitée" (SARL – spol. s r.o.) nebo „Société Anonyme“ – platí pouze určité základní odlišné požadavky na výši minimálního kapitálu (SARL 1 mil. FCFA, SA 10 mil. FCFA). Zahraniční společnosti registrované v SAR jsou považovány za tuzemské subjekty a mají podle zákona stejná práva a povinnosti jako místní společnosti. Pro jejich registraci platí rovněž stejné předpisy a pravidla.

Pravidla pro zřízení kanceláře jsou kodifikována v [obchodním zákoníku a prováděcích předpisech](#), procedura je v zásadě podobná jako v ČR. Společnost se zakládá na ustavující valné hromadě, kde se sejdou zakládající společníci, nebo jejich zástupci (plná moc ověřená českým notářem ve francouzštině popř. s úředním překladem, v případě fyzických osob kopie pasu nebo OP, v případě právnických osob výpis z OR opatřený překladem). Základní jmění se vloží na účet v bance. Společenská smlouva musí mj. obsahovat přesné jméno a sídlo firmy, právní formu, základní kapitál, datum založení, jména všech statutárních zástupců. Podpůrné dokumenty je třeba opatřit úředním překladem do francouzštiny. Dokumenty se v SAR sepisují francouzsky. Společnost následně kontaktuje Guichet Unique, který vyřídí registraci na místní obchodní komoře (Chambre du Commerce), registru firem, sociálního, zaměstnaneckého a daňového úřadu. Vyžadována je kopie společenské smlouvy ověřené notářem, deklaráce o bezúhonnosti, ověřená kopie OP či pasu společníků, u cizinců i povolení k pobytu, doklad o uložení základního jmění v bance (výpis z účtu), fotografie společníků. Posledním krokem je získání licence u ministerstva obchodu. Založení společnosti musí být veřejně publikováno. Doporučujeme zakládat firmu pomocí místního právníka se znalostí jazyka a francouzského obchodního práva.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Vzhledem k omezené infrastruktuře v zemi má největší význam reklama v některém z místních jazyků prostřednictvím rozhlasu. Reklama v TV je účinná pouze v Bangui. Místní denníky a týdeníky rovněž přijímají inzerci, vzhledem k nízké vzdělanosti má ale pouze omezený dopad. Místní odběratel rovněž obvykle požaduje, že mu zahraniční partner dodá dostatek propagačních materiálů ve francouzštině.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

SAR je členem Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů (ICSID) a newyorské konvence z roku 1958. Je členem WTO, podepsala také konvenci, připravenou organizací OHADA (Organisation pour l'Harmonisation des Droits des Affaires en Afrique), která uvádí do souladu právní normy patnácti členských zemí v oblasti řešení obchodních a investičních sporů a bankrotů. SAR je rovněž členem agentury MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency). Měla by tedy rozhodnutí cizích soudů uznávat.

Dobře sepsaná obchodní smlouva (nejlépe místním právníkem) má zásadní důležitost pro předcházení a řešení obchodních sporů. Vždy třeba důkladně prověřit s kým smlouvu uzavíráme (due diligence). V obchodní smlouvě je třeba vždy specifikovat místo řešení sporů (nejlépe v zahraničí). Se soudním řešením sporů jsou obvykle spojeny vysoké náklady a vynutitelnost práva v SAR je velmi obtížná a zdlouhavá. Proti místnímu subjektu bude cizinec vždy v nevýhodě. Zásadně se proto doporučuje řešení sporu dohodou a mimosoudní vyrovnání.

Ve vztahu k českým firmám jsme dosud nezaznamenali případ obchodního sporu, který by musel být řešen třetí stranou (soudem). V každém případě doporučujeme zakomponovat do kontraktu ustanovení, na základě kterého by případně arbitrážní řízení probíhalo mimo SAR.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Podle zákona by veřejné zakázky měly být předmětem soutěže. Systém zadávání veřejných zakázek je však silně kritizován – mnoho mezinárodních donorů se snaží o jeho zprůhlednění. Veřejné zakázky bývají často upraveny „na míru“ předpokládanému vítězi, o kterém rozhoduje úzká skupina lidí kolem hlavy státu. V SAR nelze vstoupit do soutěže o větší tendry bez přípravy a průzkumu terénu, znalostí místní konkurence, kontaktů a poměrů. Účast v zakázkových soutěžích vyžaduje dlouhodobé sledování situace

s nutným lobováním na příslušných centrálních úřadech a zajištěním relevantních informací ještě před oficiálním vyhlášením podmínek tendru. To vyžaduje stálou přítomnost na místním trhu.

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Bezpečnostní, právní a podnikatelské prostředí v SAR je hodnoceno jako druhé nejobtížnější na světě a cizinec je vždy v nevýhodě. Pohledávky a finanční plnění jsou díky pomalým a zkorumpovaným soudům (které navíc podléhají místním lobby a politickým tlakům) obtížně vymahatelné. Při komunikaci s úřady a při samotné realizaci obchodních případů je vždy nutno počítat s vysokou byrokracií a korupcí a nepružností přístupu úřadů k řešení veškerých problémů. Dalšími problémy jsou výběr daní, nedostatek elektrického proudu, vysoké dopravní náklady, nedostatečná infrastruktura pro distribuci zboží.

Základním problémem je ale nízká koupěschopnost převážné většiny obyvatelstva, která tlačí dovozní ceny na minimum. Dovožci hledají nejlacinější nákupní možnosti, často na úkor kvality, významnou část dovozů tvoří použité výrobky (textil, obuv, ojeté pneumatiky, dopravní prostředky). Zákazník dává přednost nižší technické úrovni před technickými novinkami, zahraniční firmy se orientují především na své země. Český exportér musí počítat s dlouhou dobou transportu, dodané stroje pak musí být odolné proti prašnému prostředí, vysokým teplotám a vlhkosti a značnému kolísání elektrického napětí.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

Práva musí být registrována v místě a vynucována podle místních zákonů. SAR má zákony na ochranu autorských práv (nutno uplatňovat u ministerstva kultury). Majitel ochranné známky by ji měl v SAR registrovat (u ministerstva obchodu a průmyslu). SAR přijala zákony vyhlášené African Intellectual Property Office (OAPI se sídlem v Yaoundé), která si klade za cíl mj. ochranu patentů. Jako člen [OAPI](#) přijala SAR řadu závazků vyplývajících z mezinárodních smluv na ochranu patentů, duševního vlastnictví, včetně Pařížské a Bernské dohody. Jako člen WTO je SAR signatářem dohody TRIPS. SAR je rovněž členskou zemí WIPO (World Intellectual Property Organization).

Navzdory účasti v těchto mezinárodních konvencích bylo dosud uděláno velmi málo pro zastavení prodeje pirátských hudebních nahrávek, videokazet, počítačového softwaru, léků, ošacení atd. Vláda SAR řeší základní existenční problémy obyvatel, ochrana duševního vlastnictví nepatří mezi její priority.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Při platbách za zboží nutno vyžadovat platbu předem nebo hotově při předání zboží v ČR, případně neodvolatelný akreditiv jinak má český exportér malou naději na získání svých peněz.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Neexistují.

9. Investiční klima

Vláda formálně deklaruje politiku otevřené ekonomiky a volného trhu. Vlastnická práva jsou chráněna zákonem (Charte des investissements), který zaručuje ochranu všem subjektům, a tato práva jsou v zásadě respektována. Mezi zahraničními a domácími subjekty podle zákona není rozdíl (ve skutečnosti ale soudy někdy nadržují domácí straně, podobně je tomu u státních zakázek), cizí státní příslušníci bývají cílem šikany ze strany státních orgánů.

Světová banka ovšem hodnotí zdejší podnikatelské prostředí velmi kriticky – SAR obsadila předposlední místo ze 183 hodnocených zemí. Praktickými překážkami jsou dosud stále bezpečnost (vláda značnou část území nekontroluje), velmi špatná infrastruktura (zejména elektřina), vysoké dopravní náklady, rigidní a malý pracovní trh, negramotnost a nedostatek kvalifikovaných sil, velmi pomalý a komplikovaný soudní systém, který není schopen investora ochránit, nevytížitelnost smluvních závazků, nadměrná byrokracie, korupce a nedostatek transparentnosti.

	rok	místo, index
TI index korupce	2011	154 (ze 182)
Ekonomická svoboda (Heritage)	2012	145 (ze 179)
World Bank Doing Business	2012	182 (ze 183)
MCC efektivita vládnutí	2012	15 %
MCC zákonnost	2012	19 %
MCC kontrola korupce	2012	51 %
MCC fiskální politika	2012	82 %
MCC obchodní politika	2012	13 %
MCC zahájení činnosti	2012	14 %

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Dne 1. ledna 1998 vstoupila v platnost dohoda mezi 15 africkými zeměmi měnové CFA-zóny (a Guineou), nazvaná **OHADA** (Organisation pour l'Harmonisation du Droit des Affaires en Afrique), která podporuje rozvoj afrického hospodářského společenství, společnou obchodní politiku a garantuje obchodníkům a investorům právní jistotu a kompatibilitu.

Zákon o investicích, rozlišuje zvýhodněný režim pro podniky investující více než 0,1 mld. F CFA, podniky investující 0,1–1 mld. FCFA a velké investory (investice vyšší než 1 mld. FCFA). Noví investoři mohou v závislosti na zařazení do privilegovaného režimu získat různé daňové výhody (nulová podniková daň až po dobu 5 let), mohou bezcelně dovážet po určitou dobu zařízení a materiál, mohou rychleji odpisovat a snižovat daňový základ za investice do vzdělání zaměstnanců, výzkumu, výstavby infrastruktury; další úlevy mají podniky působící v odlehlých oblastech.

Zahraniční i domácí společnosti mohou zakládat a vlastnit firmu, investoři mohou založenou firmu prodat, převést, mohou repatriovat příjmy a zisky. Článek 10 připouští vyvlastnění, ovšem za podmínky odpovídající kompenzace.

Pro investory neexistují žádné podmínky týkající se nutnosti vytvářet zisk, kupovat přednostně místní zboží, vyvážet určité procento produkce nebo nutnosti investovat do určité oblasti, časové omezení zahraničního podílu nebo povinného transferu technologií. Investice do ropného, důlního průmyslu a těžby dřeva se řídí zvláštními zákony (Code minier, Code petrolier) a firmy těžící dřevo (**Code forestier**). Neexistují žádná zvláštní omezení na převod peněz do nebo ze SAR.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Přímé zahraniční investice hrají v ekonomice klíčovou roli, podle dostupných údajů dosáhly v roce 2010 výše 46,3 mil. EUR a v roce 2011 klesly na 30 mil. EUR. Většinou plynou do důlního průmyslu nebo těžby

dřeva. Kromě čínských investorů do ropného průmyslu projevíly některé firmy z Kanady zájem o těžbu zlata. Francie a Japonsko jsou největšími investory do těžby dřeva a diamantů.

9.3. České investice v teritoriu

V SAR zatím neexistují žádné české investice.

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Nejperspektivnějším odvětvím pro investice zůstává těžba nerostných surovin, energetika (včetně solární a větrné), infrastruktura, telekomunikace, hotelové a restaurační služby a zemědělská infrastruktura. Vláda deklaruje odhodlání privatizovat zbývajících 23 společností se státní účastí (o skutečném stavu ale nemá ZÚ informace).

9.5. Rizika investování v teritoriu

Největšími riziky jsou malý trh a vysoké investiční náklady (velmi špatná infrastruktura, špatné dodávky elektřiny, vysoké dopravní náklady, rigidní pracovní trh, negramotnost a nedostatek kvalifikovaných sil, velmi pomalý a komplikovaný soudní systém, který není schopen investora ochránit, nevytížitelnost smluvních závazků, nadměrná byrokracie, korupce a nedostatek transparentnosti). Neméně vážným rizikem je zhoršená bezpečnostní situace.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Politický a bezpečnostní vývoj zůstává nejistý, vláda bude snažit upevnit moc v odlehlých pohraničních oblastech. Bez zahraniční pomoci se jí to ale nepodaří.

Růst reálného HDP v roce 2012–2013 by se měl pohybovat na úrovni 3,5 % (odhady EIU). Měl by růst vývoz dřeva a diamantů. Vláda se bude snažit získat znovu přízeň zahraničních donorů (případně čínské a indické půjčky) na výstavbu infrastruktury. CFA frank zůstane vázaný na EUR sazbou 655,96 a proto bude vůči USD kolísat v souvislosti s vývojem EUR. Inflace se má pohybovat v rozmezí 3 %.

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Neočekávají se.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

ZÚ předpokládá další postup v jednáních regionu CEMAC s EU o uzavření dohody EPA.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

viz kapitoly 7.4. a 9.4.